

Sygn. akt **XXVII Ca 872/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Ada Sędrowska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Skrzeczkowska

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2017r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. P., B. P., J. P.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 7 listopada 2016 r., sygn. akt II C 663/16

1. zmienia pkt I i III zaskarżonego wyroku w ten sposób, że:

w pkt I powództwo oddala, w pkt III zasądza od K. P., J. P. i B. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty po 417 (czteryście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od K. P., J. P. i B. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty po 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem kosztów instancji odwoławczej.

SSO Ada Sędrowska

Sygn. akt XXVII Ca 872/17

UZASADNIENIE

Powodowie: K. P., J. P. i B. P. wnieśli zasądzenie od (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwot po 400 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 03-08-2014 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za opóźniony lot, a także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazano, że na dzień 3-08-2014 roku, został zaplanowany lot o numerze (...) na trasie z W. do C. w G., realizowany przez spółkę. Lot został opóźniony o ponad 3 godziny.

(...) S.A. w W. wniosły o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Spółka przyznała opóźnienie lotu oraz obecność powodów na pokładzie, podnosząc zarzut przedawnienia na podstawie art. 778 Kc. Przewóz objęty

pozwem został wykonany w dniu 3-08-2014 roku, a w ciągu roku po tej dacie nie została dokonana żadna z czynności skutkujących przerwaniem biegu przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 roku Sąd Rejonowy dla m.st W. w W. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz K. P., J. P. i B. P. kwoty po 400 euro z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 października 2015 roku do dni zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od Spółki na rzecz każdego z powodów kwoty po 630 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

W pisemnym uzasadnieniu Sąd Rejonowy powoła następujące ustalenia i motywy rozstrzygnięcia:

K. P., J. P. i B. P. podróżowali samolotem na podstawie zawartej przez operatora turystyki z (...) S.A. umowy przewozu lotniczego na trasie W. - C. w dniu 3-08-2014 r. Do portu docelowego dotarli z ponad 3-godzinnym opóźnieniem.

W ramach postępowania reklamacyjnego zgłosili pismem z dnia 6-10-2015 żądanie zapłaty odszkodowania po 400€ na osobę. (...) S.A. w W. w dniu 5-01-2016 r. odmówiła wypłaty odszkodowania.

Odległość po ortodromie między C. a W. wynosi ponad 1500 km.

Przy tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd uznał powództwo co do żądania głównego za uzasadnione.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia Sadu stanowiły przepisy Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku, ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U.UE L z dnia 17 lutego 2004 r.). Zgodnie z artykułami 5, 6 i 7 ww. rozporządzenia pasażerów opóźnionych lotów należy traktować jak pasażerów odwołanych lotów, w związku z czym mogą oni powoływać się na prawo do odszkodowania przewidziane w art. 7 rozporządzenia, jeżeli poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny, czyli jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu.

Sąd Rejonowy wskazując na podstawę roszczenia dochodzonego przez powodów stwierdził jednocześnie, że zarzut pozwanego o jego przedawnieniu jest bezzasadny. Zdaniem Sądu art. 775 kc wyłącza zastosowanie art. 778 kc, bowiem przepisów k.c. o umowie przewozu nie stosuje się do przewozu lotniczego w ogóle, a nie tylko w zakresie w jakim jest ona uregulowana w przepisach odrębnych. Nie zmienia tego art. 205 ustawy Prawo lotnicze, bowiem odsyła on generalnie do przepisów prawa cywilnego, a nie do przepisów kodeksu cywilnego o umowie przewozu. Zatem odesłanie to prowadzi do art. 118 kc. Zawarte w art. 118 Kc zastrzeżenie „jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej” w przypadku umowy przewozu lotniczego nie jest odesłaniem do art. 778 kc, bo jego zastosowanie jest wykluczone przez art. 775 k.c., lecz do ustawy Prawo lotnicze i innych aktów prawnych (w tym rozporządzenia 261/2004), w których jednak kwestia przedawnienia roszczeń nie została uregulowana.

Powołując się na art. 481 § 1 k.c. Sąd stwierdził również, że powodom należały się odsetki za opóźnienie w wypłacie odszkodowania. Jak wskazał wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanemu w nieustalonym okresie między 6-10-2015 a 4-01-2016, dlatego też na zasadzie domniemania faktycznego (art. 231 Kpc) Sąd przyjął, że pozwany otrzymał wezwanie w dniu 7-10-2015, a zatem popadł w stan opóźnienia od dnia następnego po upływie 7 dni na dobrowolne spełnienie świadczenia tj. od dnia 15-10-2015 roku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Rejonowego apelacją zaskarżyły (...) S.A. z siedzibą w W., wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

Skarżący wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie, że roszczenie o zryczałtowane odszkodowanie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (dalej Rozporządzenie (WE) nr 261/2001) przedawniają się z upływem lat 10, tj. na ogólnych zasadach,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 778 k.c. w związku z art. 775 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia, zgłoszonego przez pozwaną, wskutek przyjęcia, że roszczenie o zryczałtowane odszkodowanie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 przedawnia się z upływem lat 10, a nie z upływem 1 roku od dnia wykonania przewozu.

Powodowie w odpowiedzi na pozew z dnia 23 marca 2017 roku wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, wskazując że umowa o przewóz lotniczy była częścią umowy o imprezę turystyczną, jaką powodowie zawarli z biurem podróży. W związku z tym roczny termin przedawnienia roszczenia z art. 778 k.c., o którym w uchwale II CZP 11/16 z dnia 17 marca 2017 roku wypowiedział się Sąd Najwyższy, nie może mieć zastosowania, bowiem Sąd ten rozpatrywał przypadek, w którym pasażer zawarł umowę bezpośrednio z przewoźnikiem lotniczym.

Jednocześnie powodowie wnieśli o zwrócenie się do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym dotyczącym przedawnienia roszczenia pasażera niebędącego bezpośrednio związanym umową przewozu z przewoźnikiem lotniczym, a odbywającego rejs w ramach umowy o imprezę turystyczną i dochodzącego odszkodowania na podstawie art. 7 Rozporządzenia (WE) Nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego.

Powodowie wnieśli również o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania administracyjnego przed Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności odnieść należy się do wniosku formalnego powodów tj. zawieszenia postępowania. Wniosek ten nie był zasadny. Zgodnie z art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej, przy czym podstawy do ewentualnego skorzystania z możliwości wynikającej z powołanego przepisu muszą być rozważone każdorazowo w ścisłym powiązaniu z przedmiotem sporu oraz przy uwzględnieniu indywidualnego dla każdej sprawy kryterium celowości.

W przedstawionej Sądowi Okręgowemu pod osąd sprawie ostateczna decyzja administracyjna Prezesa Urzędu Lotnictwa nie jest wiążąca dla sądu powszechnego, jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 lutego 2014 roku III CZP 113/13 w sprawie cywilnej o zapłatę odszkodowania z tytułu roszczenia wynikającego z art. 7 rozporządzenia (WE) Nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów zachodzi przemienność drogi postępowania przed sądami powszechnymi lub przed Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Rozstrzygnięcie administracyjne może mieć natomiast wpływ na treść wyroku sądu powszechnego w kontekście zaspokojenia roszczenia w trybie administracyjnym, a tym samym zasadności popierania roszczenia pozwu. Z uwagi jednak na zasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia powodów Sąd Okręgowy uznał, że decyzja Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie ma wpływu i znaczenia dla jej rozpoznania. Dlatego też Sąd Okręgowy oddalił wniosek strony powodowej o zwieszenie postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy nie podzielił również stanowiska powodów, co do konieczności zwrócenia się do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w trybie art. 390 k.p.c., bowiem w sprawie nie występują poważne i istotne wątpliwości co do wykładni prawa mającego zastosowanie dla rozstrzygnięcia sporu stron.

Sąd Okręgowy zważył, że apelacja pozwanego jest uzasadniona, pozwany skutecznie podniósł bowiem zarzut przedawnienia roszczenia, powołując się na treść art. 778 k.c. w zw. z art. 775 k.c.

Wbrew stanowisku strony powodowej powołane przepisy mają zastosowanie również wówczas, wówczas gdy podróżny wykonuje lot na podstawie umowy, która nie jest zawarta bezpośrednio z przewoźnikiem.

Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 11 maja 2017 roku C- 302/16 Rozporządzenie nr 261/2004 obejmuje zarówno przewoźników lotniczych wykonujących lub zamierzających wykonać lot zgodnie z umową zawartą z pasażerem lub działającej w jego imieniu innej osoby prawnej lub fizycznej, mającej umowę z tym pasażerem. Celem rozporządzenia jest bowiem zapewnienie wysokiego poziomu ochrony pasażerów ustanawiając wspólne zasady systemu należnych im odszkodowań w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lotu lub jego dużego opóźnienia pasażerów lotów regularnych, ale również pasażerów lotów nieregularnych, w tym także stanowiących część zorganizowanych wycieczek. (motyw 1,4,5 Rozporządzenia). Przepisy te ustanawiają jednakowe dla wszystkich pasażerów zryczałtowane odszkodowanie za lot opóźniony, różnicowane wyłączenie długością lotu, bez względu na to czy pasażer miał umowę zawartą bezpośrednio z przewoźnikiem, czy za pośrednictwem osób trzecich, czy była ona częścią imprezy turystycznej, w której pasażer brał udział.

Jak podkreślał Trybunał Sprawiedliwości w swoich orzeczeniach (m.in. w sprawie C-344/04) szkody powstałe na skutek odwołania, czy opóźnienia lotu lub nie przyjęcia pasażera na pokład są niemal identyczne dla wszystkich pasażerów i przez tą mogą być naprawione poprzez ujednoczone i zryczałtowane odszkodowanie, które ma zadośćuczynić starcie czasu. Zgodnie z powołanym rozporządzeniem uprawnienia pasażerów bez względu na sposób zawarcia umowy z przewoźnikiem są równe i jednakowe, podobnie jak obowiązki wykonującego lot przewoźnika wobec tych osób. Zasady te nakazują również zapewnić pasażerom opóźnionego lotu jednakowy sposób dochodzenia do wypłaty odszkodowania. Jeśli tak, to powinni być oni również zrównani w niekorzystnych skutkach prawnych spowodowanych z jednej strony upływem czasu, z drugiej niewykonywaniem przez uprawnionego przysługujących mu uprawnień (uprawniony nie ma obowiązku korzystania ze swego prawa, wykonywania go, jednak musi liczyć się w takim wypadku z powstaniem niekorzystnych dla siebie skutków prawnych, łącznie z utratą prawa).

Tak więc wychodząc od celu przepisów rozporządzenia i zasad stanowiących jego podstawę przyjąć należy, iż pozostawiając każdemu z państw członkowskich ustalenie przepisów regulujących przedawnienie roszczeń (wyrok TSUE z dnia 22 listopada 2012 roku w sprawie C-139/11) przy ich stosowaniu uwzględniać należy nie tylko zasady równoważności i skuteczności ale także jednolitości i równości w dochodzeniu odszkodowania bez względu na sposób zawarcia umowy z przewoźnikiem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że termin przedawnienia roszczeń o odszkodowanie przewidziany w art. 7 powołanego rozporządzenia winien być stosowny jednakowo w stosunku do wszystkich pasażerów spełniających przesłanki wskazane w rozporządzeniu, bez względu na rodzaj stosunku umownego łączącego strony tj. czy przewóz odbywał się na podstawie samodzielnej umowy przewozu zawartej pomiędzy pasażerem i przewoźnikiem, czy na podstawie umowy mieszanej o usługę turystyczną w ramach lotu czarterowego.

W samym rozporządzeniu nr 261/2004 nie rozstrzygnięto charakteru prawnego odpowiedzialności przewoźnika lotniczego, w szczególności nie wskazano, czy wynika ona z umowy, czy zobowiązania pozaumownego, nie budzi jednak wątpliwości, że odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 7 ust.1 rozporządzenia stanowi cywilnoprawną kompensację szkód materialnych i niematerialnych, związanych z nienależytym wykonaniem przez przewoźnika zobowiązania wynikającego z zawartej umowy przewozu. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2017 roku III CZP 111/16). Jak podkreślił Sąd Najwyższy we wskazanym orzeczeniu umowny charakter odpowiedzialności przewoźnika na podstawie powołanego rozporządzenia został wyraźnie przyjęty także w orzecznictwie TSUE (wyrok z dnia 9 lipca 2009 roku w sprawie C-204/08; wyrok z dnia 23 października 2012 roku w połączonych sprawach C-581/10 i C-629). Sąd Najwyższy przesądzając o umownym charakterze roszczeń wykluczył również tezę o przedawnieniu roszczeń pasażerów na podstawie art. 442¹ k.c.

Jak wynika z treści pozwu powodowie dochodząc odszkodowania na podstawie art. 7 rozporządzenia 261/2004 wskazywali na opóźnienie lotu, który odbył się w dniu 3 sierpnia 2014 roku. Roczny termin przedawnienia określony w art. 778 k.c. upłynął w dniu 3 sierpnia 2015 roku. Pozew w przedmiotowej sprawie złożony został w dniu 20 stycznia 2016 roku, a zatem po upływie terminu przedawnienia. Pozwany mógł więc skutecznie uchylić się od zaspokojenia roszczenia powodów (art. 117 § 2 k.c.). Przedawnienie objęło również dochodzoną należność uboczną, odsetki ustawowe, które przedawniają się w terminie 3 lat, z zastrzeżeniem, że co do zasady nie później niż z upływem terminu przedawnienia roszczenia głównego.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt I, zmieniając jednocześnie rozstrzygnięcie co do kosztów procesu. Z uwagi na to, że powództwo w całości zostało oddalone, Sąd Okręgowy uznał powodów za przegrywających sprawę i na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., statuującego zasadę rozdziału kosztów zgodnie odpowiedzialnością za wynik procesu, zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej spółki kwoty po 417 złotych, przyjmując że na koszty te składała się kwota 400 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego i 17 złotych tytułem opłaty od pełnomocnictwa. Sąd rozdzielił przy tym stawkę należną pełnomocnikowi zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października z sprawie opłat za czynności adwokacie w wysokości 1200 złotych na 3, mając na uwadze art. 109 § 2 k.p.c. oraz uchwałę Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2015-10-08, III CZP 58/15.

O kosztach postępowania instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z powyższą zasadą.